

คู่มือโครงการส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569
โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรบ้านกุแบสีราตามแนวทางพระราชดำริ
กิจกรรมส่งเสริมการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1. ความเชื่อมโยง

- 1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
- 1.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (15) ด้านพลังทางสังคม
  - แผนแม่บทย่อย การเสริมสร้างทุนทางสังคม

2. หลักการและเหตุผล

เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2544 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งทรงดำรงพระราชอิสริยยศ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรสภาพพื้นที่และทรงเยี่ยมราษฎรบ้านกุแบสีรา หมู่ที่ 4 ตำบลกอลำ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี ทรงทราบถึงปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร ทรงมีพระกระแสรับสั่งแก่หัวหน้าส่วนราชการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ตามเสด็จ ให้ร่วมพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหาและความเดือดร้อนของราษฎรทางด้านเศรษฐกิจ โดยพบว่าประชาชนในพื้นที่มีรายได้ต่ำ เนื่องจากส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตร คือเกษตรกรมีการทำนาเพียงอย่างเดียว และผลผลิตที่ได้ค่อนข้างต่ำ จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรในพื้นที่ให้สามารถใช้ที่ดินให้ได้ประโยชน์สูงสุด และมีกระบวนการจัดการที่มีศักยภาพ โดยจัดตั้งกลุ่มบริหารจัดการให้มีความเข้มแข็ง สมาชิกเข้าร่วมโครงการต้องมีความตั้งใจจริงทุกคนและจะต้องสมัครเป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งภาครัฐให้การสนับสนุนทางด้านการจัดการที่ดิน บังคับการผลิต และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีอาชีพที่มั่นคงและยั่งยืน

กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานที่ร่วมบูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ พร้อมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพทางการเกษตรและการดำเนินชีวิตได้จริง มีการวิเคราะห์พื้นที่ สินค้า คน ที่มาจากปัญหา ความต้องการ และสภาพภูมิสังคมภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชน ขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยผลงานวิจัย เทคโนโลยีและนวัตกรรม ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้สมัยใหม่ เพื่อให้ผลผลิตทางการผลิตเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ส่งผลให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เกิดความมั่นคงทางอาหาร ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และมีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพการเกษตร

3. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 2.1 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตรให้เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่ พร้อมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการทำการเกษตรของตนเองและการดำเนินชีวิตได้จริง
- 2.2 เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ลดรายจ่าย มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีความมั่นคงในอาชีพ ส่งผลต่อความสงบในพื้นที่

4. เป้าหมาย/พื้นที่ดำเนินการ

เป้าหมายเกษตรกร จำนวน 30 ราย ดำเนินการในพื้นที่หมู่ที่ 4 บ้านกุแบสีรา อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

5.1 แลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1) สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ ประชุมเจ้าหน้าที่ฯ เพื่อวางแผนการดำเนินกิจกรรม ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และตัวชี้วัดโครงการฯ

2) คัดเลือกเกษตรกรที่มีความพร้อมที่จะพัฒนางานด้านการเกษตรและแก้ไขปัญหา การพัฒนาอาชีพของตนเองเข้าร่วมโครงการฯ โดยวิเคราะห์ พื้นที่ คน สินค้า พร้อมจัดทำแผนความต้องการของ เกษตรกร

3) จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรม และแผนการฝึกอบรมที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ โดยเป็นหลักสูตรที่มาจากผลงานวิจัย เทคโนโลยี และนวัตกรรม มาใช้ในการเพิ่มผลผลิตการผลิต และประสิทธิภาพการผลิต ภายใต้มาตรฐานอาหารปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เน้นให้เกษตรกร มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ เพื่อให้สามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในพื้นที่ของ ตนเองได้อย่างเหมาะสม และพร้อมปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตัวอย่างหลักสูตร เช่น

(1) หลักสูตรการจัดการฟาร์ม

(2) หลักสูตรระบบการทำเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น เกษตรผสมผสาน การปลูกพืชหมุนเวียน เกษตรแบบประณีต

(3) หลักสูตรการจัดการเทคโนโลยีนวัตกรรมการเกษตร

(4) หลักสูตรการปลูกพืชภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) และเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand)

(5) หลักสูตรการจัดการดินและการใช้ปุ๋ยตามความต้องการของพืช

(6) หลักสูตรการผลิตปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ และการผลิตปุ๋ยพืชสด

(7) หลักสูตรการผลิตสารชีวภาพในการควบคุมศัตรูพืช (โรคพืช แมลงศัตรูพืช)

(8) หลักสูตรการป้องกันและกำจัดโรคพืช และแมลงศัตรูพืช

(9) หลักสูตรการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

(10) หลักสูตรการจัดการด้านการเงินและบัญชี

(12) หลักสูตรการวางแผนการผลิตและการตลาด

(13) หลักสูตรการบริหารจัดการ เช่น การตลาด และความเสียด้านการผลิต

ทั้งนี้ ขอให้ดำเนินการประเมินแบบทดสอบก่อนอบรมถ่ายทอดความรู้ฯ (Pre - Test) และ ประเมินหลังอบรมถ่ายทอดความรู้ฯ (Post - Test) เกษตรกรทุกรายที่เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ พร้อมส่งผลแบบทดสอบ ให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบด้วย

4) นำเกษตรกรมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ ตามแผนที่กำหนด

5) ติดตาม เยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ประเมินผลระดับการเรียนรู้ และการยอมรับเทคโนโลยี การนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกร พร้อมจัดเก็บข้อมูลรายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

5.2 ส่งเสริมการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เน้นการปลูกพืชที่เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร โดยคำนึงถึงเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สนับสนุนพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิตที่จำเป็นและเหมาะสมให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ฯ เพื่อส่งเสริมการทำการเกษตรที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ภายใต้มาตรฐานอาหารปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ต้องวิเคราะห์ถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ทำให้พืชเจริญเติบโต (อากาศ อุณหภูมิ ความชื้น แสงแดด ธาตุอาหาร ดิน) และการประเมินความเสี่ยงโดยวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับฤดูกาลผลิตของเกษตรกร และสอดคล้องกับความต้องการของตลาด มีวิธีดำเนินงานดังนี้

1) สนับสนุนพันธุ์พืชเศรษฐกิจและปัจจัยการผลิตที่จำเป็น ตามแผนการผลิตของเกษตรกร พร้อมทั้งส่งเสริมความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ในการเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต เช่น เกษตรแม่นยำ เป็นต้น

2) ติดตาม เยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำแก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ประเมินผลการยอมรับเทคโนโลยี และการนำความรู้ไปปฏิบัติของเกษตรกร

3) สำนักงานเกษตรจังหวัด/อำเภอ สรุปผลการดำเนินงานและรายงานผลให้กรมส่งเสริมการเกษตรตามแบบฟอร์มที่กำหนด พร้อมรายงานผลเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวอย่างน้อยจำนวน 2 ราย เพื่อเป็นจุดเรียนรู้ของชุมชนในการขยายผลไปสู่เกษตรกรพื้นที่อื่น ๆ

5.3 ส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ

เน้นการปลูกพืชที่เหมาะสมตามศักยภาพของพื้นที่และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร โดยคำนึงถึงเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปลอดภัยได้มาตรฐาน GAP โดยกระบวนการผลิตจะต้องปลอดภัยต่อเกษตรกรและผู้บริโภค ปราศจากการปนเปื้อนของสารเคมี ไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้ผลผลิตสูง คุ่มค่าการลงทุน ก่อให้เกิดความยั่งยืนในอาชีพทางการเกษตร มีวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1) คัดเลือกเกษตรกรจากจากเกษตรกรที่มีความพร้อมและมีศักยภาพ สามารถพัฒนาต่อยอดให้เป็นจุดเรียนรู้ หรือเกษตรกรต้นแบบในอนาคตต่อไปได้

2) วิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมที่ทำให้พืชเจริญเติบโต (อากาศ อุณหภูมิ แสงแดด ธาตุอาหาร ดิน) และการประเมินความเสี่ยง รวมถึงจัดทำแผนการผลิตและการตลาดที่เหมาะสม

3) สนับสนุนพืชผักพันธุ์ดี และปัจจัยการผลิตที่จำเป็นและความเหมาะสมตามแผนการผลิตและการตลาด โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อเพิ่มผลผลิตภาพการผลิต

4) ติดตาม เยี่ยมเยียน ให้คำแนะนำ แก่เกษตรกรอย่างต่อเนื่องและประเมินผลการยอมรับเทคโนโลยีของเกษตรกร และการนำความรู้ไปปฏิบัติ พร้อมจัดเก็บข้อมูลรายได้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

5) สำนักงานเกษตรจังหวัดสรุปผลการดำเนินงานและรายงานผลให้กรมส่งเสริมการเกษตรทราบตามแบบฟอร์มที่กำหนด พร้อมจัดทำรายงานผลเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จจากการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว อย่างน้อย กลุ่มละ 1 ราย เพื่อเป็นจุดเรียนรู้ของชุมชนในการขยายผลไปสู่เกษตรกรพื้นที่อื่น ๆ

6. ระยะเวลาในการดำเนินการ

1 ตุลาคม 2568 - 30 กันยายน 2569

7. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2568			ปี 2569								
	ต.ค.68	พ.ย.68	ธ.ค.68	ม.ค.69	ก.พ.69	มี.ค.69	เม.ย.69	พ.ค.69	มิ.ย.69	ก.ค.69	ส.ค.69	ก.ย.69
1. แลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	←		→	←		→						
2. ส่งเสริมการทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง								←		→		
3. ส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ						←		→				

8. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

8.1 ผลผลิต (output)

1) เกษตรกร จำนวน 30 ราย ได้รับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

8.2 ผลลัพธ์ (outcome)

1) เกษตรกร จำนวน 30 ราย สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ทำการเกษตรในพื้นที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสม

2) เกษตรกรร้อยละ 70 มีรายได้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

3) มีเกษตรกรต้นแบบ จำนวน 4 ราย

8.3 ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ : เกษตรกรจำนวน 30 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เชิงคุณภาพ : ร้อยละ 70 ของเกษตรกร สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้ในการทำการเกษตรของตนเองและการดำเนินชีวิตได้จริง

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดรายจ่ายและมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความมั่นคงด้านอาหารในครัวเรือนและชุมชน ผลผลิตมีคุณภาพและปลอดภัยได้มาตรฐาน GAP สอดคล้องกับ

ความต้องการของตลาดชุมชนและตลาดภายนอก ทำให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความยั่งยืนในการประกอบอาชีพการเกษตร

10. การประเมินผลโครงการ

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : เกษตรกรจำนวน 30 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดให้สำนักงานเกษตรจังหวัด บันทึกผลการปฏิบัติงานลงระบบ e-project ทั้งนี้ ที่ดำเนินกิจกรรมเสร็จสิ้น โดยต้องแล้วเสร็จภายใน 31 มีนาคม 2569 (ไตรมาสที่ 2)

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : ร้อยละ 70 ของเกษตรกรสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการทำการเกษตรของตนเองและการดำเนินชีวิตได้จริง โดยกำหนดให้สำนักงานเกษตรอำเภอ จัดเก็บข้อมูลและบันทึกผลลงในระบบตามแบบรายงานสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของเกษตรกร (แบบ กสก.) โดยต้องแล้วเสร็จภายในวันที่ 31 สิงหาคม 2569 (ไตรมาสที่ 4)

*** ทั้งนี้ ขอให้รายงานผลการดำเนินงานโครงการดังนี้

1) รายงานผลการใช้จ่ายงบประมาณและผลการดำเนินงานรายไตรมาส โดยบันทึกในระบบ e-project เมื่อดำเนินงานเสร็จสิ้นแต่ละกิจกรรมทันที

2) รายงานแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของเกษตรกร (แบบ กสก.) บันทึกข้อมูลลงในระบบ RBM หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ภายในวันที่ 30 กันยายน 2569

3) รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 (เอกสารแนบ 2) ตามแบบฟอร์มที่กำหนดส่งให้ กรมส่งเสริมการเกษตรทราบ ภายในวันที่ 31 สิงหาคม 2569 ทาง E-mail : highland_doe@hotmail.com โดยจัดส่งรายงานในรูปแบบไฟล์ Word และ ไฟล์ PDF ทั้งนี้ ขอให้แนบรูปภาพเป็นไฟล์ JPG มาด้วย

11. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ กองส่งเสริมโครงการพระราชดำริ การจัดการพื้นที่และวิศวกรรมเกษตร

1. นางสาวนันทวัน ทองเบ็ญญ์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาพื้นที่พิเศษ
2. นางสาวนุช พุกไชยนาม ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร โทรศัพท์ 0 2579 3797, 081 279 3249 E-mail: puckchainam@gmail.com